

Tilburg University

Het financieringstekort

Kolnaar, A.H.J.J.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1982

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kolnaar, A. H. J. J. (1982). Het financieringstekort. *Maandschrift Economie*, 46(9), 353-354.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Redactioneel commentaar

Het financieringstekort

Een ding is, bij alle perikelen rond de Voorjaarsnota, duidelijk geworden. Het financieringstekort van de overheid ligt op recordhoogte en blijft bovendien toenemen. De hardnekkige pogingen om deze tendens te keren werpen blijkbaar geen vruchten af.

De oorzaken voor de voortdurende vergroting van het tekort zijn gemakkelijk aan te wijzen. Ze liggen niet op het vlak van de materiële overheidsconsumptie en -investeringen. In procenten van de produktie van bedrijven zijn deze in totaal nagenoeg constant gebleven. De oorzaken liggen op het terrein van de door de totale overheid te betalen lonen en salarissen, van de inkomensoverdrachten met name in de sfeer van de sociale voorzieningen en van de teruglopende groei in de belastingontvangsten.

De genoemde drie oorzaken vormen de keerzijde van één en dezelfde medaille: de teruggang in de marktsector. Hier ligt het financiële draagvlak voor de overheid, de basis anders gezegd, voor de belasting- en premieheffing. Hier zouden tevens de mensen tewerk moeten worden gesteld die thans bij gebrek aan alternatieven via het collectieve circuit – als ambtenaar of als werkloze, dat is in dit kader niet erg relevant – onderhouden moeten worden. De terugloop in de marktsector komt in het overheidsboekje dus dubbel hard aan. De uitgaven nemen toe, de inkomsten af.

Om uit de problemen te geraken worden meerdere voorstellen gelanceerd. In regeringskringen werpt men zich steeds meer op het middel van de bezuiniging, al dan niet met (tijdelijke) ontkoppeling van sociale uitkeringen en ambtenarensalarissen. Besnoeiingen terzake leveren de overheid op korte termijn zonder twijfel wat ruimte op. Maar de ermee gepaard gaande consumptie-uitval kan het bedrijfsleven verder in moeilijkheden brengen. Voorzover door deze maatregel de overige omstandigheden voor de marktsector niet veranderen, valt niet in te zien waarom op iets langer zicht de gesignaleerde tendenties van teruggang daar en dus weer toenemende tekorten bij de overheid zouden verdwijnen. En dan? Opnieuw korten op ambtenarensalarissen en uitkeringen? Het lijkt economisch zinloos en sociaal onhoudbaar.

Men kan hopen dat de verkregen ruimte direct na de kortingen, via een verminderd beroep op de kapitaalmarkt tot een lagere rentevoet zal leiden. Zulks dan ten gunste van de bedrijfsinvesteringen en ook van het overheidstekort. De grote vraag is echter of de rentevoet nationaal dan wel internationaal gedetermineerd is. Gezien de grote rentelast van internationale kapitaalbewegingen houd ik het op het laatste. Internationale renteversillen bestaan dan nog hoofdzakelijk bij de gratie van verschillende

wisselkoersverwachtingen. Voorzover deze weer gebaseerd zijn op (verwachte) verschillen in inflatiepercentages, zal na de beschreven ingreep de *reële rentevoet* hier te lande niet of nauwelijks veranderen. Onze paar miljard meer of minder op de internationale kapitaalmarkt maakt daar voor de vraag-aanbodverhoudingen bovendien nauwelijks iets uit. Langs deze weg zullen evenmin rentemutaties optreden. De geschetste visie op de gevolgen van de korting op de overheidsuitgaven kan ik daarom niet delen. Bezuinigen, zo luidt de conclusie, is weinig effectief, ook als daar monetaire effecten bij worden gehaald.

Of de overheidsfinanciën gesaneerd kunnen worden hangt grotendeels af van de vraag of de contractie in de marktsector tot staan kan worden gebracht. Ook wat deze contractie betreft verschillen de diagnoses. Maar de Keynesiaanse analyse van de tekortschietende vraag, bij een minimale rentevoet en een overvloed aan besparingen in theorie, is niet te rijmen met de juist hoge nominale en reële rentevoet en de sterk teruggelopen besparingen in procenten van het nationale inkomen in de praktijk. Afgezien daarvan is de Keynesiaanse therapie van méér – al dan niet gerichte – uitgaven bij gebrek aan middelen op zich al niet toepasbaar. Daarom hoeven we ons met deze visie thans niet diepgaand bezig te houden. De teruggang in de marktsector wordt eerst en vooral veroorzaakt door factoren aan de aanbodzijde. Het gaat daarbij om de volkomen scheefgegroeide kostenverhoudingen. Een scheefgroei die bij gebrek aan voldoende reële matiging nog steeds doorgaat, getuige ook de hoog blijvende arbeidsinkomensquote.

Het zojuist beschreven proces valt te keren zonder grote extra consumptie-offers, met behulp van loonmatiging en reductie van de inkomstenbelasting: de inruil voor enige jaren van prijscompensatie tegen belastingverlaging. Bij dezelfde consumptie stijgen dan winsten én besparingen, wordt investeren en ook exporteren weer aantrekkelijk (ook bij het veroveren van exportmarkten gaan de kosten voor de baat uit). De weg naar herstel is daarmee duidelijk.

Leidt dit plan niet tot in eerste instantie ongeoorloofd grote toenemingen van het financieringstekort, zoals de Minister van Financiën in juni betoogde? Het antwoord is welbeschouwd: nee. De loonmatiging (nominaal een flinke) voert onmiddellijk tot instandhouding van randbedrijven, tot meer werkgelegenheid en minder faillissementen. Dat geeft vermindering van de druk op de overheidsuitgaven. Om dezelfde reden leidt het tot meer belastingopbrengsten, samenhangend met méér produktie en bedrijvigheid in de marktsector. Op korte en zeker op iets langere termijn zijn de vooruitzichten voor het financieringstekort op transactiebasis daarom minder somber dan bij ongewijzigd bezuinigingsbeleid het geval is. Zoals ook het perspectief voor de 'volginkomens' heel wat aantrekkelijker is.

Iets anders ligt het met het tekort op kasbasis. Dit zal in het begin kunnen oplopen, om daarna de ontwikkelingen op transactiebasis te volgen. De hiermee samenhangende behoefte aan financiële middelen kan echter zonder bezwaar op de kapitaalmarkt worden gedekt, ook dan wederom zonder merkbare gevolgen voor de reële rentevoet. In een tijd van appreciatieverwachtingen, verwachte overschotten op de lopende rekening en een relatief tussen andere landen geringe inflatie mag zelfs aan monetaire financiering worden gedacht.

Prof.dr. A.H.J. Kolnaar